

involvens secum: disiecta per agmina Turnus
 sic urbis ruit ad muros, ubi plurima fuso 690
 sanguine terra madet striduntque hastilibus aerae,
 significatque manu et magno simul incipit ore:
 'parcite iam Rutuli et vos tela inhibete Latini;
 quaecumque est Fortuna, mea est: me verius unum
 pro vobis foedus luere et decernere ferro.' 695
 discessere omnes medii spatiumque dedere.

At pater Aeneas audito nomine Turni
 deserit et muros et summas deserit arcæ
 praecipitatque moras omnis, opera omnia rumpit,
 laetitia exsultans, horrendumque intonat armis, 700
 quantus Athos aut quantus Eryx aut ipse coruscis
 cum fremit ilicibus quantus gaudetque nivali
 vertice se attollens pater Appenninus ad auras.
 iam vero et Rutuli cœrtatim et Troes et omnes
 convertere oculos Itali, quique alta tenebant 705
 moenia quique imos pulsabant ariete muros,
 armaque deposuere umeris. stupet ipse Latinus
 ingentis, genitos diversis partibus orbis,
 inter se coiisse viros et cernere ferro.
 atque illi, ut vacuo patuerunt aequore campi, 710
 procursu rapido, coniectis eminus hastis,
 invadunt Martem clipeis atque aere sonoro.
 dat gemitum tellus; tum crebros ensibus ictus
 congeminant: fors et virtus miscentur in unum.
 ac velut ingenti Sila summove Taburno 715
 cum duo conversis inimica in proelia tauri
 frontibus incurrunt, pavidi cœssere magistri,
 stat pecus omne metu mutum mussantque iuvencae,
 quis nemori inperitet, quem tota armenta sequantur:
 illi inter sese multa vi volnera miscent 720
 cornuaque obnixi infigunt et sanguine largo
 colla armosque lavant; gemitu nemus omne remugit:
 non aliter Tros Aeneas et Daunius heros
 concurrunt clipeis; ingens fragor aethera complet.
 Iuppiter ipse duas aequato examine lances 725
 sustinet et fata inponit diversa duorum,